

ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ ОГЛЯД ВАСИЛЯ БАРВІНСЬКОГО “МУЗИЧНЕ ЖИТТЯ У ПРАЗІ ЧЕСЬКІЙ”

спів із закритим ротом), надав подіям ліричного, драматичного чи урочистого характеру. Виходячи з методу характеристик, М. Леонтович моделював драматургію багатьох творів за принципом тембрового діалогу.

Висновки. Творчість М. Леонтовича відіграла важливу роль у становленні багатьох українських композиторів: П. Козицького, В. Дремлюги, М. Вериківського, Г. Верьовки, Л. Ревуцького, М. Скорика, Л. Дичко, Є. Станковича та інших.

Таким чином, хорова спадщина М. Леонтовича, в якій втілені найтипівші риси народної вдачі, займає важливе місце в контексті українського та загальноєвропейського музичного мистецтва, є окрасою репертуару багатьох творчих колективів. Новий спалах інтересу до постаті М. Леонтовича в українському музикознавстві припав на часи незалежності, коли внаслідок відродження української державності постало питання глибшого висвітлення діяльності національних діячів початку ХХ ст. У середині

90-х років музикознавець В. Кузик віднайшла документальні свідчення, які підтверджували факт знищення М. Леонтовича як діяча національного відродження.

Попри те, що українське леонтовичезнавство має доволі потужний і всебічний науковий та нотографічний доробок, на сучасному етапі є очевидною відсутність комплексного дослідження творчості митця, а тому ця проблема потребує наступних розвідок.

1. Дяченко В.П. М. Леонтович. – К.: Муз. Україна, 1985. – 4-е вид. – 134 с.

2. Гордійчук М. Микола Леонтович. – К.: Муз. Україна, 1972. – 56 с.

3. Кузик В. Микола Леонтович // Микола Леонтович. Хорові твори: Нотне видання / Ред.-упор. В.В. Кузик. – К.: Муз. Україна, 2005. – С. 5 – 11.

4. Творчість М. Леонтовича. Зб. статей / Упор. В. Золочевський. – К.: Муз. Україна, 1977. – 200 с.

Стаття надійшла до редакції 26.11.2008.

УДК 78 (477+437.1/.2)

Уляна Молчко, доцент кафедри музикознавства та фортепіано
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка

ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ ОГЛЯД ВАСИЛЯ БАРВІНСЬКОГО “МУЗИЧНЕ ЖИТТЯ У ПРАЗІ ЧЕСЬКІЙ”

У публікації аналізується стаття В. Барвінського про музичне життя чеської столиці на початку ХХ сторіччя. Вперше вводиться у сучасний науковий обіг музично-критичний матеріал, який був опублікований на сторінках журналу “Боян”.

Ключові слова: публіцистичний огляд, композитор, музичне життя, концерт.

Постановка проблеми. Початок ХХ сторіччя в національному мистецтві окреслений новим етапом у формуванні та становленні професійної української музики. Перед провідними культурно-освітніми діячами Галичини постало завдання надати високої фаховості різним ділянкам музичної діяльності. Велике значення в цей час мало друковане слово, яке допомагало підносити загальний рівень людей до європейських висот. Музично-критична, публіцистична, музикознавча діяльність Василя Барвінського є однією із високомистецьких сторін його багатогранної творчої праці. Композитор плідно співпрацював з

тогочасними періодичними часописами: “Діло”, “Новий час”, “Громадська думка”, “Назустріч”, “Неділя”, “Музичний вісник”, “Боян”, “Українська музика”, “Мистецтво”, “Література і мистецтво” польськими – “Lwowskie Wiadomości Muzyczne i Literackie”, чеськими, австрійськими. Він автор – біографічних нарисів, котрі присвячені діячам музичної культури: “Мої спомини про Лисенка”, “Віктор Косенко”, “Митець великого обдарування” (про С. Людкевича), “Бела Барток у Львові”, “Творчість В. Новака” та інші; музикознавчих статей: “Українська народна пісня і українські композитори”, “Характеристика української народної пісні та її дослідження”;

ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ ОГЛЯД ВАСИЛЯ БАРВІНСЬКОГО “МУЗИЧНЕ ЖИТТЯ У ПРАЗІ ЧЕСЬКІЙ”

праць, в яких представлений розвиток історії музичної культури: “Українська музика (нова доба)” за участю Ф.Штешка, С.Людкевича в “Українській Загальній Енциклопедії”, “З історії української музичної культури Західної України”, “Огляд історії української музики”, котра ввійшла окремим розділом до “Історії української культури” під редакцією академіка І. Крип’якевича.

Аналіз останніх досліджень. Музично-критична діяльність Василя Барвінського неодноразово розглядалася провідними сучасними науковцями, такими як С. Павлишин [10; 11], Б. Тихонюком [16], В. Семчишином [13], І. Скрипник [14], Д. Білавич [3], В. Грабовським [4; 5], Л. Соловей [15]. Однак об’ємна публіцистична спадщина композитора досліджена ще недостатньо.

Мета статті – ввести в сучасний науковий обіг статтю В. Барвінського “Музичне життя у Празі чеській”, опублікувати зазначений раритетний джерельний матеріал задля найширшого використання в нашому суспільно-мистецькому просторі.

Виклад основного матеріалу. Столиця Чехії – Прага – на початку сторіччя була одним із культурних європейських центрів, “де відбувалося радикальне оновлення художнього світогляду” [7, 114]. Василь Барвінський тісно пов’язаний з цим чудовим містом, де з 1907 до 1915 року здобував фах педагога фортепіано у Празькій консерваторії, а також відвідував лекції відомих чеських музикознавців Зденека Неєдлого та Отакара Гостінського у Празькому Карловому Університеті. Молодий музикант закінчує тут також Вищу Школу Майстерності у Віпезслава Новака. Повернувшись до Львова після навчання та очоливши Вищий музичний інститут ім. М. Лисенка, композитор постійно прагне продовжувати творче спілкування з чеською столицею. Так у 1929 – 30 роках він знову їде до Праги. У своїх автобіографіях мистець пише: “В 1929 р. виїхав я на кількамісячний побут до Праги чеської в музичних цілях (студії, творча праця)” [1, 92], а в іншій зазначає: “В 1929/30 рр. побував я в Чехословацькій Республіці (концерти – творчий відпуск)” [1, 134]. Тут Василь Олександрович тісно спілкується з молодим Миколою Колессою, який з великою теплотою згадує: “Коли я студіював у Празі, Василь Барвінський приїхав сюди у 1929 – 30 рр. Був там дуже щасливий, як у роки навчання” [8, 168]. У статті “Львівські музиканти і “Празька школа”, доктор мистецтвознавств, професор Стефанія Павлишин, вияскравлює ціль приїзду композитора до чеської столиці і зазначає, що “для надання змоги

Нижанківському викладати від 1929 року у Вищому музичному Інституті ім. М. Лисенка у Львові Барвінський звільнив йому на півроку свою педагогічну посаду, а сам працював у Празі в українському Педагогічному Інституті” [11, 16]. Отож, повернувшись після річного перебування в чеській столиці, композитор ділиться мистецькими враженнями на сторінках тогочасних періодичних видань у статтях “Музичне життя у Празі чеській” (Музичний вісник товариства ім. М. Лисенка, 1930, квітень) і “Прага та її музичне життя” (Діло, 1930) [14, 11].

У 30-х роках ХХ сторіччя визначний культурно-освітній діяч співпрацює з журналом “Боян”, що виходив у Дрогобичі. На сторінках цього часопису побачила світ пропонована стаття, яка призначалася для об’яснення західноукраїнських мистецьких діячів з рівнем культури в столиці сусідньої держави [2]. Періодичний музичний місячник, заснований у червні 1929 року в Дрогобичі, виходив до грудня 1930 року. Редакторами журналу були: О. Северин Сапрун – композитор, диригент “Дрогобицького Бояну”, суспільно-громадський діяч, директор Музичного інституту ім. М. Лисенка в Дрогобичі та професор Володимир Сольчаник – викладач української мови у Дрогобицькій українській гімназії [9]. Стаття В. Барвінського “Музичне життя у Празі чеській” належить до класифікаційного типу аналітичної музичної критики, жанрову систему якої складають огляди. За окресленням Олени Зінкевич та Юрія Чекана зазначений вид музичної критики вміщує “панорамний погляд на події, ситуацію, ті чи інші проблеми, а можливість їх систематизації та порівняння посилює оціночний ефект” [6, 93]. В. Барвінський на сторінках аналізованої публікації подає цілий ряд мистецьких явищ, що пов’язані зі станом чеського мистецтва на початку ХХ сторіччя. Автор детально розглядає музичне життя Праги. Особливу увагу читача він зосереджує на оперному репертуарі тогочасних національних та німецьких театрів, ознайомлює з творами європейських і чеських композиторів, а також представляє визначних диригентів. З особливою симпатією В. Барвінський пише про музику П. Хіндеміта, В. Новака. Аналізуючи концертне життя чехів, визначний український культурно-освітній діяч висвітлює імпрези симфонічної музики. Він зауважує, що великою популярністю користуються класичні концерти, де звучать композиції Й. Баха, Г. Генделя, Д. Скалатті, Й. Гайдна, В. Моцарта, а також тогочасних національних мистців: Й. Сука, В. Новака, Й. Ферстера, О. Острчилля, Я. Кжічки, К. Ірака, Е. Аксмана. У представленій праці автор з великим

ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ ОГЛЯД ВАСИЛЯ БАРВІНСЬКОГО “МУЗИЧНЕ ЖИТТЯ У ПРАЗІ ЧЕСЬКІЙ”

захопленням, ще з студентських років, пише про музику А. Шенберга, зокрема про виконання його Камерної симфонії. Від 20-х років ХХ сторіччя Чеська держава, здобувши незалежність, дбайливо плекала національні музичні традиції. Численні культурно-освітні осередки боролися за першість в старовинності митецьких традицій та значимості досягнень. “Вже наявність двох конкуруючих оперних театрів, – як наголошує Л. Кияновська, – виділяла чеську столицю з багатьох міст Європи. А за кількістю (і за інтенсивністю діяльності!) розмаїтих концертних організацій, аматорських і професійних музичних товариств, інструментальних і хорових колективів, навчальних закладів Прага випереджувала не одне інше столичне місто і сміливо могла бути поставлена в один ряд з Парижем чи Віднем” [7, 120]. В. Барвінський в своєму огляді згадує про високопрофесійні камерні концертні вечори “Чеського квартету”, “Квартету Шевчіка”, “Квартету Онджічка”, “Чесько-словенського”, котрі були організовані “Чеським Товариством для камерної музики”. Вони часто відбувалися за участю відомих виконавців: І. Гежмана, І. Курц-Штепанової, Р. Веселіго. Український діяч перелічує чимало інших передових мистецьких осередків, серед яких вирізняються “Товариство для модерної музики”, “Товариство для плекання пісні”, “Моцартівська Громада в Ч.С.Р.”, “Моравських учителів”, “Чеських учителів”. До відома читачів автор доводить інформацію про передові національні музичні видавництва та часописи.

Серед празьких культурно-освітніх осередків того часового періоду провідне місце займав музичний відділ при Українському педагогічному інституті ім. М. Драгоманова, який очолював Ф. Шешко. В. Барвінський в кінці огляду вияскравлює наукову, концертну, видавничу діяльність педагогів-мистців зазначеного навчального закладу та показує спрямованість української інтелігенції перших десятиріч ХХ сторіччя на активну інтеграцію в європейський простір. Стаття В. Барвінського, що публікується нижче, ілюструє співвіднесеність його нових вражень з тими естетично-художніми традиціями, котрі сформувалися в нього на ґрунті української культури. Зазначена праця подається зі збереженням мовної стилістики автора, яка була притаманна галицькій інтелігенції того часу.

Василь Барвінський

Музичне життя у Празі чеській

Столиця Чехії та колишня “консерваторія Європи” із своєю здавна давня розвиненою музичною культурою, якої традиція вкрилася найшляхетнішою патиною (тонким шаром – У.М.)

та по вічні часи може гордитися тісними зв’язками чи то з Моцартом, який свого безсмертного “Дон Хуана” написав для Пражан, котрі його (Моцарта) так добре розуміють – чи з Дебером дірігентом Становського театру у Празі – (бо навіть предтеча Гайдна, та Моцарта – Стаміц [1] – був Чехом і студіював мабуть у Празі) і в новітніх часах уходила за один з кращих музичних осередків, коли то Сметана та Дворжак стали основниками новочасного, грандіозного та національного мистецтва. – Музичне життя Праги – хоча до війни пліло середньо прудкою струєю, все таки в достаточній мірі, хоч і з певною резервою захоплювало усі прояви новочасних течій та стремління у музиці, та давало кожному змогу виробити собі менче-більше загальний образ сучасного розвою музичного мистецтва. – В післявоєнній добі, коли живчик столиці Чехії на усіх інших ділянках починає бити приспіненим, майже американським темпом – про музичні відносини того сказати не можна. Бо і хоча русло музичного життя позірно значно поширилося – то вже не слідно тут якоїсь плянкової регуляції музичної струї, щоб вона своїми відногами бодай частинно доходила до усіх проявів сучасного процесу музичного розвою – чи радше сказати кризи.

В слідуючих рядках постараюся, в найголовніших рисах подати сучасний вигляд музичного життя у Празі. В опері (чеській) яка дає вистави вже не тільки в “Народнім Театрі”, але і в “Ставовськім” (який до війни належав до Німців) – нічого помітнішого не діється. Мабуть від пам’ятної вистави опери А. Берга [2] “Wozzek” (“Вощек” – У.М.) – перед двома роками – яка підчас прем’єри спричинила таку завірюху, що її знято з репертуару, новин майже не виконується. Так на протязі мого дотеперішнього побуту у Празі репертуар складається переважно з давніх опер Сметани [3], Дворжака [4], Фібіха [5], Коважовіча [6]⁶, а з живучих Ферстера [7], який у тому році обходить 70-ліття уродин. З молодших чеських авторів чув я тільки доволі цікаву і сильну оперу О. Єрміяша [8] “Брати Карамазові” (після роману Достоевського) якої прем’єра ішла минулого року. З опер Яначка [9] виставлено щось раз “Снуфу”. Тим то навіть в столиці Чехії не можна познайомитися з новішою чеською оперною творчістю і шойно на найближчий час призначено прем’єри двох пантомім Вітєслава Новака [10] “Signorina Gioventa” (балет В. Новака “Сіньоріна Молодість” – У.М.) “Нікотина” (балет В. Новака – У.М.). З чужого репертуару ідуть рівно ж переважно давні опери, як “Дон Хуан” Моцарта, “Оберон” Вебера, – відтак деякі опери

ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ ОГЛЯД ВАСИЛЯ БАРВІНСЬКОГО “МУЗИЧНЕ ЖИТТЯ У ПРАЗІ ЧЕСЬКІЙ”

Вердія, Пуччінія, Масканія, Льонкавалля, Вагнера (“Блукаючий Голяндець”) та Чайковського і тим под. шефом опери є Отакар Острчіль, крім нього дірігують Майкер, Брзобогатий та Харваш. Вистави опер з музичного боку не доходять однак до висоти мистецької рівні з часів славного Коважовіча і рідко коли виходять поза “академічну поправність”. Відзначити однак треба блискучий успіх славного дірігента Миколи Малька (після поголосок Українця) у “Винуватій Кралі” Чайковського. – У німецькому театрі йде рівно ж давний репертуар з більшим у взглядненні німецьких опер, а з новіших три одноактівки: Тоха [11] “Die Prinzessin” (“Принцеса на горошині” – У.М.), Кженека [12] “Schwergewicht” (die Ehre der Nation) (“Важковаговик” або (“Честь нації” – У.М.) та Гіндеміта [13] “Hin und zuruck” (“Туди і назад” – У.М.). Перше з них – музична казка з деяким пародистичним відтінком – цікава особливо у оркестральному парті, за те вокальна сторона, опери унагляднює, що з голосами людськими не можна до тої міри і з тим самим успіхом експериментувати як з інструментами. Бурлесксово сатирична оперета Кженека не виявляє якихсь музичних цінностей, противно не криється навіть з дешевістю музичного виразу для тим легшого втішного успіху. Найбільш індивідуальною мовою, повною ритмічного темпераменту та звукового колориту промовляє музика Гіндеміта, безумовно одного з найбільш талановитих сучасних композиторів. В німецькому театрі виставлено також оперу тутешнього німецького композитора Др-а Veidl-а: “Kranwit” зовсім пересічну оперу, хоча і відзначену чеською державною нагородою. В німецькій опері дірігують шеф Г. Сель (Мадяр), дуже добрий дірігент та М. Рудольф, (перший також симф[онічними]. концертами) Мимо того, що оркестр німецького театру квалітативно уступає чеській, проте вистави опер у німецькому театрі відзначаються не раз дещо кращою і більш вирівняною загальною рівню. Про оперети (чеські: Велика оперета, Арена на Сміхові, “Виноградська співогра” і одна німецька) на тому місці писати не буду.

З концертного життя Чехів згадати треба в першу чергу про недільні пополудневі симфонічні концерти Чеської Фільгармонії під керуванням визначного чеського дірігента В. Таліха. Репертуар тих концертів зложений переважно з творів не нових (Berlioz (Берліоз – У.М.), Franck (Франк – У.М.), D’Indy (д’Енді – У.М.), Debussy (Дебюссі – У.М.), Liszt (Ліст – У.М.), Brahms (Брамс – У.М.), Strauss (Штраус – У.М.),

Чайковський, Сметана; Дворжак, Яначек) а з творів живучих чеських композиторів виконується твори Сука [14], Новака, Ферстера [15], Острчія [16], Кжічки [17], Ірака [18], Аксмана [19], і т.д. Тільки ще на останньому концерті виконано Шенберга [20]: Камерну симфонію. Після пополудневих або наметових концертів, відбуваються вечірні, більш може популярного характеру, концерти фільгармонії, хоч у них виступають не раз дуже визначні світові, як і чеські солісти. Дірігує Ф. Ступка. Крім тих сталих концертів, переважно з чеською фільгармонією (філармонією – У.М.), в яких виступали дірігенти як Бруно Вальтер (виконав також цікаву, хоч не у всьому нині зрозумілу симфонічну). поему Яначка “Тарас Бульба”), А. Землінський (переважно Mahler (Г. Малер – У.М.), Фріц Буш незрівняний дірігент з такою ж оркестром державної дрезденської опери (виконав між ін чим виїмки із 7-частинної симфонічної поеми югословянина Мандіча [21] під заголовком]. “Нічна путь”), та Оскар Недбаль [22]. На спеціальну увагу заслуговують надзвичайно цікаві “клясичні концерти”, присвячені оркестральній та камерній творчості давних композиторів як Бах, Гендель Скарлатті, Вівальді, Льокателлі [23], Тартіні [24], Гретрі [25], Стаміц, Гайдн, Моцарт, Глюк і прочих, а навіть на одному з них виконано симфонію короля Фридриха Великого. У двох німецьких симфонічних концертах мав я нагоду почути знаменитий концерт на віолу і оркестру Гіндеміта у виконанні автора (помітний незвичайно цікавою інструментовкою: штрайх (оркестр – У.М.) складається тільки з чель і контрабасів) та рівно ж цікавий скрипковий концерт А. Казеллі [26], та граціозну “Ouverture zu einem Puppenspiel” (“Увертюра танцюючої ляльки” – У.М.) умірковано модерного Г. Галя [27]. Крім того відбувся ще “Старочеський концерт” і концерт німецького “Singvereiny” (“Співочого товариства” – У.М.) (Й. Брамса: “Ein Deutsches Regniem”) (“Німецький реквієм” – У.М.) оба під керуванням Г. Кейслера. Згадати треба, що програмки до симфонічних концертів у Празі обіймають загальні пояснення та розбори виконання творів, коротеньку біографію композиторів та знімки останніх та виступаючих.

Коли перейдемо до камерної галузі мистецтва, то треба згадати про сталі вечери “Чеського Товариства для камерної музики”, які відбуваються майже що понеділка. Виступають тут славний “Чеський квартет” і “Квартет Шевчіка” та молоді знамениті ансамблі “Квартет Онджічка” і “Чесько-словенський” часто із співучасно знаменитих п’яністів, І. Гежмана,

ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ ОГЛЯД ВАСИЛЯ БАРВІНСЬКОГО “МУЗИЧНЕ ЖИТТЯ У ПРАЗІ ЧЕСЬКІЙ”

Ільони Курц-Штепанової та Р. Веселіго. З новітніх творів виконували кuartети Гітля, Аксмана, Крейчі [28], Кустерера (Німця), впрочім своїх, та загально відомих давніших європейських мистців. Німецькі камерні концерти відбуваються дуже рідко. Крім тих концертів відбуваються менше-більше раз в місяць у гарній салі “Mozarteum” камерні вечери “Товариства для модерної музики”, на яким то терені працюють спільно і німецькі модерністичні круги. Виступає там часто “пражський духовий квінтет”. Виконуються твори молодих чеських та німецьких композиторів як Габа, Понц, Яксман, Ірак, Петржелька [29], Шін [30], Фінке [31] і прочих інших – (У.М.), поруч чужих, як А. Берг, П. Піск [32], Шенберг і прочих інших – (У.М.). Відтак належить згадати про “Товариство для плекання пісні” яка уладжує так сольові як і ансамблеві вечери як ось в листопаді виконало “пражське камерне стоварищення” під дірігентом Шпіндрю: Гайдна: Чотиріспіви, Шумана: Іспанські пісні і Брамса: Нові пісні Любові. З прочих концертів вичислю: Концерти на закінчення Свято-Вацлавського тисячоліття у Празі, на яким виконано кантату на соля, хор, велику оркестру і органи Й. Б. Ферстера під дірігуванням О.Острчілля, камерний концерт з творів Моцарта уладжений “Моцартівською Громадою в Ч.С.Р.” для відновлення “Бертрамки”, у якій Моцарт за свого пражського побуту 1787. р. був гостем композитора і фортеп’янового педагога Ф. Душка та його дружини Йосифіни, визначної співачки, концерт консерваторії з творів Баха (світські кантати, Бранденбурський концерт і прочих інших – У.М., та виїмки з його “Мистецтва фуги”, деякі з них інструментовані професором Дедечком); вкінці концерти співацьких товариств з прекрасною культурою: “Моравських учителів” під проф. Вахою (хори сучасних молодих чеських авторів) та “Чеських учителів” під проф. Долежільом (твори Ферстера).

Поруч з вичислених концертів відбулося в Празі до тепер прямо безліч сольових концертів “matinee”(денні вистави – У.М.) і т. д. почавши від першорядних мистців а скінчивши на добрих домашніх силах. Ними я менше цікавився і чув тільки феноменального 18-літнього п’яніста та імпровізатора Р. Фіркушного, ученика Майстерської школи проф. В. Курца, відтак знаменитого п’яніста І. Гежмана та славетного німецького п’яніста Гізекінга. Загальний образ музичного життя у Празі доповняють ще не раз дуже вартісні симфонічні концерти “Радіо Журналю”(шеф. композитор О. Єрем’яш), який

уладжує майже кожної неділі “matinee” (денні вистави – У.М.) із творів поодиноких молодих чеських композиторів, та вкінці цікавими вечорами “Гасової школи” і відчитами на музичні теми.

З нотних видавництв наведу головніші: “Hudebni matice umelecke besed” (“Музично-мистецьке товариство” – У.М.), яка видає також музичний часопис “Tempo” (“Темп” – У.М.) та відомі видавництва “F. Urbanek” та “M. Urbanek”.

При кінці згадати мушу про “Музичний відділ при Українсько-Педагогічному Інституті ім. М. Драгоманова”, якого деканом є рухливий Ф. Стешко [33]. *За його ініціативою основане музичне товариство у Празі, видано перед роками деякі пісні Шуберта, Брамса, Франца в українському перекладі, відтак 1925 р. підручник гармонії проф. Якименка [34], а торік сонату для чембальо Д. Бортьянського.

У тому році музичний відділ У. П. І. Драгоманова промував першого свого доктората Равича, який предложив докторську працю п. з. “Українська штучна пісня”. Праця в Інституті мусить боротися з ріжними труднощами, головно через те, що студентство, яке не удержує уже ніяких стипендій чи запомог, мусить заробляти на прожиток і не може пильнувати як слід науки, а чеське правительство поступенно усе ліквідує. Укр. пед. Інститут уладив в грудні академію в честь свого патрона з музичними точками (між інчим виконано пісні Козицького та Вериківського, та струнний кuartет Косенка), а з початком марта відбулася така академія, з нагоди 80-ліття президента Масарика.

*) Викладають там: Ф. Стешко: Історія всесвітньої й української музики (веде також семінар історії музики), П. Щуровська [35]: Інтонція, дірігентура, Кисяків: гра на скрипці, інструментознавство, Березовська: фортеп’ян, Дмитро Левитський [36]: основи музики, форми муз., дикція, деклямація, гра партитур, (він є також учителем сольо-співу у пражській консерваторії), Лінфорс: сольо-спів, муз. акустика, фізіологія, Дяченкова: сольо-спів, література с. співу, теорія с. співу, вкінці, проф чеської консерваторії Кадежабек сольо-спів, О. Шін: гармонія, контрапункт, форми і т. д.

На пражській консерваторії студіюють з Українців на скільки мені відомо: М. Колесса (майстерська школа композиції проф. Новака), Р. Савицький [37], Дарія Герасимович [38] та О. Березовська (майстерська школа фортеп. проф. Курца), дальше Б. Пюрко [39] дірігентура, Р. Сімович [40] композиція (проф. Шін), Мирович, Лепкий скрипка, Нагірна сольо-спів [2].

ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ ОГЛЯД ВАСИЛЯ БАРВІНСЬКОГО “МУЗИЧНЕ ЖИТТЯ У ПРАЗІ ЧЕСЬКІЙ”

Висновок. Музично-критична стаття В. Барвінського “Музичне життя у Празі чеській” яскраво висвітлює історію розвитку європейської музики на початку ХХ сторіччя. Перед читачем постає концертне обличчя Праги через призму мистецьких вражень і художніх переживань видатного музиканта, одного із фундаторів української культури, що безпосередньо мало вплив на становлення його естетичного світогляду. Опублікування цього джерельного матеріалу поверне до суспільно-мистецького обігу науково вартісну і змістовну працю Василя Барвінського, а також стане для сучасних науковців добрим підґрунтям для дослідження світових суспільно-мистецьких процесів.

1. Барвінський В. Автобіографія (1946 р.). Автобіографія (1958 р.)//Василь Барвінський. Статті. Листи. Спогади/Редактор-упорядник В. Грабовський. – Дрогобич: Посвіт, 2008. – С. 91 – 95; 133 – 136.

2. Барвінський В. Музичне життя у Празі чеській// Боян. – 1930. – Ч. 4 – 5. – Квітень – Травень. – С. 58 – 61.

3. Білавич Д. Музично-критична діяльність Василя Барвінського (на матеріалах фондів Музично-меморіального музею С. Крушельницької) у Львові//Василь Барвінський в контексті європейської музичної культури. Статті та матеріали/Редактор-упорядник О. Смоляк. – Тернопіль: Астон, 2003. – С. 139 – 144.

4. Грабовський В. Музикознавчі дослідження та публіцистика Василя Барвінського//Василь Барвінський. 3 музично-письменницької спадщини. Дослідження, публіцистика, листи/Упор. В. Грабовський. – Дрогобич: Коло, 2004. – С. 3 – 9.

5. Грабовський В. Шляхетна постать на тлі історії культури центрально-східної Європи: повернення корифея//Василь Барвінський у дослідженнях та матеріалах/Редактор-упорядник В. Грабовський. – Дрогобич: Посвіт, 2008. – С. 7 – 16.

6. Зінкевич О. Чекан Ю. Музична критика: теорія та методика: Навчальний посібник. – Чернівці: Книги – XXI, 2007. – 424 с.

7. Кияновська Л. Вплив празького середовища на становлення творчої особистості В. Барвінського і М. Колесси//Musica Galicana. – Rzeszow, 2008. – Том IX. – С. 113 – 125.

8. Колесса М. Спогади//Василь Барвінський. Статті. Листи. Спогади/Редактор-упорядник В. Грабовський. – Дрогобич: Посвіт, 2008. – С. 168 – 171.

9. Молчко У. Виникнення та діяльність

музичного журналу “Боян”// Вісник Прикарпатського університету імені Василя Стефаника. Мистецтвознавство. Випуск VI. – Івано-Франківськ: “Плай”, 2004. – С. 72 – 80.

10. Павлишин С. Василь Барвінський. – Київ: Музична Україна, 1990. – С. 13.

11. Павлишин С. Львівські музиканти а “Празька Школа” // Союз Українських Професійних Музик у Львові. Матеріали і документи. – Львів, 1997. – С. 15 – 18.

12. Полякова А. Чешская и словацкая опера ХХ века. – Москва: Советский композитор, 1978. – 437 с.

13. Семчишин В. Музично-критична діяльність Василя Барвінського//Василь Барвінський і українська музична культура. Святокова академія присвячена 110-річчю від дня народження Василя Барвінського. 16 березня 1998 р. Статті та матеріали/Упорядник Олег Смоляк. – Тернопіль, 1998. – С. 47 – 52.

14. Скрипник І. Штрихи до творчого портрету Василя Барвінського//Василь Барвінський і українська музична культура. Святокова академія присвячена 110-річчю від дня народження Василя Барвінського. 16 березня 1998 р. Статті та матеріали/Упорядник Олег Смоляк. – Тернопіль, 1998. – С. 10 – 14.

15. Соловей Л. Деякі аспекти діяльності В. Барвінського та його учнів З. Лиська, Р. Савицького//Василь Барвінський. Статті. Листи. Спогади/Редактор-упорядник В. Грабовський. – Дрогобич: Посвіт, 2008. – С. 72 – 81.

16. Тихонюк Б. Короткий огляд музично-критичних публікацій Василя Барвінського// Міністерство культури УРСР. Львів, держ. консерваторія ім. М. Лисенка. – Львів, 1991. – 27 с.

Примітки

1. Стамиц Йоганес (1717 – 1757) – чеський композитор, скрипаль і диригент. Композиторська творчість і диригентська діяльність започаткували мангеймську симфонічну школу, яка мала вплив на творчість Й. Гайдна і В.А. Моцарта.

2. Берг Альбан (1885-1935) – австрійський композитор.

3. Сметана Бедржіх (1824 – 1884) – чеський композитор, піаніст.

4. Дворжак Антонін (1841 – 1904) – чеський композитор.

5. Фібих Зденек (1850 – 1900) – чеський композитор, піаніст, диригент, хормейстер.

6. Коваржовіц Карел (1862 – 1920) –

**ПУБЛІЦИСТИЧНИЙ ОГЛЯД ВАСИЛЯ БАРВІНСЬКОГО
“МУЗИЧНЕ ЖИТТЯ У ПРАЗІ ЧЕСЬКІЙ”**

чеський композитор і диригент. Учень 3.Фібиха(композиція).

7. Ферстер Йосеф-Богуслав (1859 – 1951) – чеський композитор. Він є продовжувачем традицій Дворжака.

8. Єрміаш Отакар (1892 – 1962) – чеський композитор і диригент. Учень В.Новака.

9. Яначек Леопольд (1854 – 1928) – чеський композитор, диригент.

10. Новак Вітєзслав (1870 – 1949) – чеський композитор, учень А. Дворжака.

11. Тох Ернест (1887 – 1964) – австрійський композитор,

12. Кршенек Ернест (1900 – 1991) – чеський композитор.

13. Хіндеміт Пауль (1895 – 1963) – німецький композитор, альтист, диригент.

14. Сук Йосеф (1874 – 1935) – чеський композитор, скрипаль, музичний діяч.

15. Ферстера Йосеф-Богуслав (1859 – 1951) – чеський композитор, продовжувач традицій Дворжака.

16. Острчил Отакар (1879 – 1935) – чеський композитор, диригент, учень Карела Їрака і Знедика Фібиха.

17. Кжічка Ярослав (р.н. 1882) – чеський композитор.

18. Їрак Карел (1891 – 1972) – чеський композитор.

19. Аксмана Еміль (1887 – 1949) – чеський композитор, учень В.Новака.

20. Шенберг Арнольд (1874 – 1951) – австрійський теоретик і композитор.

21. Мандич Йосип (1883 – 1959) – хорватський композитор.

22. Недбал Оскар (1874 – 1930) – чеський композитор, диригент, альтист.

23. Локателлі П'єтро (1695 – 1764) – італійський композитор і скрипаль.

24. Тартіні Джузеппе (1692 – 1770) – італійський композитор, скрипаль і теоретик.

25. Гретрі Андре Ернест Модест (1741 – 1813) – бельгійський композитор.

26. Казелла Альфредо (1883 – 1947) – італійський композитор, піаніст, диригент.

27. Галь Ханс (1890 – 1987) – австрійський композитор, учень Е. Мандишевського.

28. Крейчі Іша (1904 – 1968) – чеський композитор і диригент.

29. Петржелка Вілем (1889 – 1967) – чеський композитор, учень Л. Яначека і В.Новака.

30. Шін Отакар – чеський композитор.

31. Фінке Фіделіо (1891 – 1968) – німецький композитор, учень В.Новака.

32. Піск Пауль (1893 – 1990) – австрійський композитор і музикознавець.

33. Стешко Федір (1877 – 1944) – український музикознавець, диригент, педагог.

34. Якименко(Степовий) Федір (1876 – 1945) – український композитор, піаніст, диригент, педагог.

35. Щуровська-Росиневич Платоніда (1893 – 1973) – український хоровий диригент, педагог.

36. Левитський Дмитро (1886 – ?) – український мистець, професор Празької консерваторії.

37. Савицький Роман (1907 – 1960) – український піаніст-віртуоз, педагог, музичний критик.

38. Герасимович Дарія (1908 – 1991) – українська піаністка, педагог.

39. П'юрко Богдан (1906 – 1953) – український хоровий диригент, піаніст, педагог.

40. Сімович Роман (1901 – 1984) – український композитор, педагог.

Стаття надійшла до редакції 26.11.2008.

“Все частіше сьогодні звучить музика Василя Барвінського з концертної естради, для широкого загалу стали відомими цінні наукові та музично-критичні публікації мистця. Його іменем названі вулиці, навчальні заклади, на честь В. Барвінського проводяться конкурси молодих виконавців-піаністів”.

Людомир Філоненко

музикознавець, піаніст, педагог

Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка

